

Donáth Tibor 90. születésnapja

Tibor Donáth's 90th birthday

Professzor DONÁTH TIBOR 90. születésnapja alkalmából ünnepi tudományos ülést tartott a Budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézete az Egyesült Arab Emírség egyetemével (UAEU- val) közös rendezésben.

A budapesti Anatómiai Intézet Professzor Úr első és egyetlen munkahelye. A ma praktizáló magyar fogorvosok valamennyien tanítványai voltak. A megható ünnepi ülésen számtalan laudáció és visszaemlékezés hangzott el. Méltatták az anatómia oktatásában elért eredményeit, tudományos munkásságát, szervezőképességét.

Mindezek mellett Tanár Úr jelentős irodalmi tevékenységet is folytat. A Semmelweis Újság szerkesztőbizottságának ma is tiszteletbeli elnöke. Ez az újság volt egyik fóruma az egyetem körtörténetéről szóló komoly és humoros írásainak.

Válogatott írásainak első kötetét, „Anatómus lettem a SOTE-én” címmel, a Medicina kiadó jelentette meg 1998-ban. Ebben groteszkeket találunk, írásban és rajzban ostorozva velük az egyetemi élet – és tágabb értelemben a magyar társadalom - aktuális fonákságait.

2013-ban a Semmelweis Kiadó gondozásában pedig megjelent a „Krónikás is voltam a Semmelweis Egyetemen” című kötet, amely már az utolsó 20 évben publikált írások gyűjteménye (1993-2012), nagyobb részben a Semmelweis Egyetem Baráti Köre üléseiről is szólva. Olvashatunk itt professzor társakról, mit Szél Ágoston, Tulassay Tivadar rektor, Lapis Károly patológus, Balogh Károly, a fogászati kar dékánja, Süveges Ildikó szemész professzor és még sokan mások. Filozófiai fejtegetéseket is találunk, például az öregség apoteozisát: amikor „elfogy a lámpa tápláléka”. „A tudás hídjai”-t, melyet Víz E. Sziveszter fektetett le a Mindentudás Egyetemével.

Szerepet kap a satíra is a „Jobb, vagy baloldal” című írással, hiszen a kutató nem lehet közömbös a társadalom égető kérdéseivel szemben”.

Donáth Tibor a Magyar Orvosírók és Képzőművészek Körének (MOKK) alelnöki posztját 1990-től töltötte be. A 2005-ben megjelent Irodalmi Antológiában négy kisebb lélegzetű írása kapott helyet. „A homo ludensi életfilozófiá” -ban a mélyen gondolkozó, ugyanakkor játékos

EMBER-t ismerhetjük meg, aki saját magát úgy jellemzi: ő a homo ludens ethimologus et semantologus. A játékot úgy határozza meg, hogy az „szabad, vagy szabályokhoz kötött, a központi idegrendszer által vezérelt motoros tevékenység, melyben feszültségoldó elemek elsődleges szerepet játszanak, és így pozitív életörömrészést váltanak ki.” A játéknak és az általa kiváltott életörömrésznek, mint filozófiai szemléletnek három területe való érvényesüléséről kapunk képet. Elsőként a művészetekben. Itt szinte természetesen, Kosztolányi sorai jutnak eszünkbe:

„Játszótársam, mondd akarsz-e lenni? – majd eljut a költő a katarziséig - akarsz-e játszani halált?”- A költő számára az élet és a halál is csak játék.

Majd másik nagy költőnk, József Attilát idézi:

„És tudom, mint kisgyerek, csak az boldog, aki játszhat”

A költők vallják, hogy a játék elkergeti a depresszió kísértő árnyait és önfeledten boldoggá tesz. Mégis elgondolkoztató, hogy néhányan önkezükkkel vetettek véget életüknek, így József Attila, Csáth Géza is. - Idézem Donáth Tibort: „A neurobiológus ezt csak az agyi biokémiai folyamatok egyensúlyának felborulásával értelmezheti. A játék élménye az agyban nyugtató hatású, boldogsághormonnak is nevezett endorfin felszabadulását váltja ki, de a közti fázisokban egyes esetekben olyan szerotoninzavar léphet fel, amely depressziót eredményez és ennek végkimenete akár szuicidium is lehet.”

Három nagy gondokodótól idéz példát a homo ludens életfilozófiára. „Az élet titka... amit csinálsz, azt munka helyett tekintsd, hívd játéknak”. Ezt történelmi áttekintés követi, az archaikus kultikus cselekményektől a szakrális kulturalitáson át, a mai futball mérkőzésekre bezárólag. A stresszhelyzet szaporodásával fokozódhat az igény az örömszerzésre. Donáth Tibor hiszi, hogy a játék, mint örömforrás egyre nagyobb szerepet fog betölteni.

Az Orvoslás – Művészet (2002 Dzl kiadó) antológiában

Donáth Tibor *Beszélgetés Tabuk nélkül* című, végtelen tudásról tanúbizonyságot tevő írásában képzeletbeli interjúra hívja a halhatatlant: Andreas Vesaliust. Vesaliust, aki megteremtette a modern anatómiát és zseniális munkájával a mai medicina alappilléreit lerakta DE HUMANI CORPORIS FABRICA művével. A képzeletbeli beszélgetésben Donáth Tibor a legrutinosabb riportert is megszégyenítő módon „teszi fel” kérdéseit, lényegre törően az „Isteni Mesternek”. Persze nem véletlen, hiszen a kérdező maga is a szakma ma élő egyik legnagyobbja. Így nagyszerű ismeretterjesztésnek lehetünk részesei. Megtudjuk, hogy Andreas Vesalius Brüsszelben, Leuvenben, majd Párizsban folytatta tanulmányait. Az emberi test felépítése iránti érdeklődés korán felébredt benne. Különösen érdekes, amikor a cikk igyekszik tisztázni azt a téves nézetet, miszerint az egyház tiltotta volna a boncolást. Gyanús halálesetek alkalmával törvényszéki boncolástól írtak elő, már a korai időkben is. II. Frigyes német-római császár 1240-ben kelt rendelkezése a medikusok (?) okulására öt évenként boncolási demonstrációt írt elő a Palermoi Egyetemen. Igaz, ezek a demonstrációk teatralitásukkal a kíváncsi nézőket is hivatottak voltak kiszolgálni. Ugyanakkor az ember és a halál sajátos aspektusának ábrázolásához igazi művészre volt szükség. Így fonódott össze a művészet és az anatómia tudománya.

Mit üzenhetett a Mester a mának? „*Ha a múltba gyakran visszanéznek, élesebben látnak majd a jövőben.*”

Donáth Professor Úr minden írásában tükröződik rajongása a művészetek, ezen belül az irodalom, a zene, a festészet iránt. Az anatómia professzora vallja a tudomány és a művészet elválaszthatatlanságát.